

In november slaat de Mexicaanse griep onverbiddelijk toe

DE DAG DAT NEDERLAND PLATLIGT

Door Willem Uylenbroek | Fotografie Corné van der Stelt

WE WAREN GERUSTGESTELD DAT WE ER NIET DOOD AAN GINGEN. MAAR WE WAREN EVEN VERGETEN DAT WEL TWEE MILJOEN NEDERLANDERS HEM TEGELIJK KRIJGEN. WANT DE MEXICAANSE GRIEP STAAT OP HET PUNT UIT TE BREKEN. EN DAN KAN HET GOED MISGAAN IN NEDERLAND. REVU SCHETST OP BASIS VAN ONDERZOEKEN VAN EXPERTS HET ZWARTSTE SCENARIO.

ZATERDAG 14 NOVEMBER 2009 12.00 UUR GEEN SINT OP TELEVISIE

Op de dag dat de Sint-Nicolaas zijn jaarlijkse entree in Nederland maakt, merkt Nederland voor het eerst echt de gevolgen van een al maanden dreigende griepgolf. Traditiegetrouw komt Sinterklaas de zaterdag na Sint-Maarten met een boot vol Zwarte Pieten het land binnen, zelfs tijdens oorlogen, oliecrises of dijkdoorbraken, dus ook dit jaar. De nationale intocht vindt plaats in Schiedam waar burgemeester Wilma Verver-Aartsen de goedheiligman opwacht. Maar als de boot afmeert in de haven zien Sint Bram van der Vlugt en hoofdpiet Erik van Muiswinkel dat het verdomd rustig is op de kade. Nederland houdt namelijk massaal zijn kinderen thuis en vermijdt grote publieke evenementen. Niet dat dit in de rest van Nederland te zien is, want ook het jaarlijkse hoogtepunt van Dieuwertje Blok, de live tv-registratie, is afgelast wegens het grote ziekteverzuim bij de NPS. Overigens hadden de autoriteiten een te grote toeloop op de Schiedamse kade sowieso verboden wegens een tekort aan ordehandhavers bij de politie.

ZONDAGAVOND 20.00 UUR 2 MILJOEN ZIEKEN

Met samengeknepen billen kijkt de overheid naar de eerste werkdag van de week nadat bekend is geworden dat het H1N1-virus ruim 20 procent van de beroepsbevolking te pakken heeft gekregen. Naar schatting ruim twee miljoen Nederlanders tussen de 18 en 55 zijn geveld. Naar schatting, omdat het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) al enkele maanden geen exacte cijfers meer publiceert over het aantal Nederlanders dat officieel is besmet, omdat het overgrote deel van de bevolking zich allang niet meer meldt bij de huisarts of de tientallen gespecialiseerde griepklinieken. En als we zelf niet geveld zijn, dan zijn onze kinderen ziek of de juffen van het kinderdagverblijf en basisschool, als die uit voorzorg al niet gesloten zijn.

MAANDAGOGHTEND 6.00 UUR STILTE OP DE ZENDER

Normaal beginnen op dit tijdstip de eerste filemeldingen op de radio. Maar op deze dag blijft

het stil. Ten eerste omdat de meeste publieke en commerciële radiozenders uit de lucht zijn. Een zieke presentator, filmelder of technische man achter de knoppen is nog wel te vervangen, maar hoe kom je aan een beveiligingsman mét sleutel van de studio als zich er al twee ziek hebben gemeld? In de noodscenario's die afgelopen zomer bij veel bedrijven zijn gemaakt, zaten weliswaar lijsten met 'personen essentieel voor de continuering van de bedrijfsvoering' (waarop overigens verbazingwekkend weinig managers en bestuurders stonden), maar als ook de receptionist en de conciërge ziek zijn, houdt het snel op.

En omdat het griepvirus extra hard toeslaat in de bevolkingsgroep onder de 40 jaar (over het waarom later meer) liggen de essentiële operationele diensten van Nederland nu als eerste plat. Dat komt ook door een grote fout van de overheid: toen in oktober de eerste bestelde griepvaccins arriveerden, werd voorrang verleend aan werkers in de zorg en het onderwijs. Een aardig idee ware het niet dat zij hun vaccin moesten ophalen in door de overheid opgerichte griepcentra waar de kans op besmetting vele malen groter was dan waar ook.

80 procent van Nederland heeft op deze maandagochtend de griep niet. Maar van deze groep is toch eenderde uitgeschakeld door de eerder genoemde problemen binnen het eigen gezin. En dit zijn aantallen die een samenleving simpelweg lamleggen. Hoe goed de voorbereidingen ook waren. En voorbereid dacht Nederland zich te hebben. Al aan het eind van de zomer had bijvoorbeeld de Engelse verzekeringsmaatschappij Maplecroft uitgerekend dat Nederland na Groot-Brittannië wereldwijd de grootste kans had om het slachtoffer te worden van de griepandemie, een bericht dat in alle Nederlandse kranten begin september van dit jaar hooguit in een bijzin werd gemeld.

Het bericht werd ook door de viruskoning van Nederland, Ab Osterhaus, totaal genegeerd. Terugblikkend waren zijn doomsenario's nog redelijk optimistisch. Bijna potsierlijk zijn de zalvende woorden van minister Ab Klink van Volksgezondheid in het begin van de herfst. 'Het is een milde griep die bij het merendeel van de mensen binnen enkele dagen vanzelf overgaat.' Een feitelijk juiste constatering, maar het probleem bij dit

nieuwe griepvirus is niet zozeer de medische schade, maar de sociaal-economisch ontwrichting door die de enorme aantallen slachtoffers in een dichtbevolkte samenleving als Nederland.

MAANDAGOGHTEND 8.30 UUR 880 KILOMETER FILE

Wie had gedacht dat door het massaal thuisblijven van Nederland voor het eerst sinds mensenheugenis de gang naar het werk filevrij zou verlopen, heeft het mis. Op deze novemberochtend staat er een record-aantal auto's stil op zo ongeveer alle geasfalteerde wegen van Nederland. Ten eerste koos de Nederlandse forens in de weken in de aanloop naar dit hoogtepunt in de griepgolf steeds massaler voor de eigen auto in plaats van de besmettingshaarden trein, bus of metro. En nu op deze maandagochtend door ziekte-uitval ook nog eens eenderde van de treinen niet rijdt of ernstig vertraging heeft, zijn zelfs de grootste fans van het openbaar vervoer gedwongen achter in de rij van 880 kilometer blik aan te sluiten. En of dat dit nog niet genoeg fileleed is, ook bij de nationale verkeerspolitie heeft de griep hard toegeslagen. 40 procent van de operationele dienders zijn niet beschikbaar, de rest wordt alleen ingezet voor ernstige, levensbedreigende incidenten. Het gevolg: simpele blikshades (een veelvoud van die op een normale ochtend, door drukte, onervaren rijders en stress) zorgen voor enorme opstoppingen. Is de responstijd van hulpdiensten

als politie en ambulance normaal gesproken maximaal 15 minuten, rond half 9 op deze maandagochtend meldt de verkeerspolitie in Driebergen dat 'er gestreefd wordt binnen drie kwartier met minimale bezetting aanwezig te kunnen zijn bij een 112-melding.' Bij deze hulpdiensten met veel wisselende sociale contacten van het personeel is de griep epidemie overigens nog harder aangekomen dan de bij de rest van de bevolking.

Het H1N1-virus is steeds meer een vlek op vlek-verhaal aan het worden. Zo slaat het virus extra hard toe wegens enkel in Nederland geldende factoren. De meest voor de hand liggende: Nederland is een van de dichtstbevolkte landen ter wereld. Kunnen

MILD GRIEPIE. KLOPT, MAAR WEL MET ENORME AANTALLEN SLACHTOFFERS.

in veel andere landen besmettingshaarden nog met enige moeite vermeden worden, in Nederland speelt het dagelijks leven zich eigenlijk altijd in een potentiële besmettingshaard af. We staan continu in de rij voor zo ongeveer al onze bezigheden. Daar komt nog bij dat Nederland bij uitstek een diensteneconomie heeft. 80 procent van de beroepsbevolking heeft bij zijn werkzaamheden voortdurend contact met klanten en collega's. Om nog maar te zwijgen over onze diepgewortelde liefde voor vergaderen in slecht geventileerde kamers. Kortom, de inrichting van de Nederlandse economie is perfect voor het H1N1-virus. Terugkijkend is het wonderlijk hoe lichtvaardig overheid en bedrijfsleven afgelopen zomer zijn omgegaan met de dreigende griep epidemie. De cijfers logen namelijk niet. Zo waarschuwden tientallen virologen dat het virus vooral jonge (werkende) mensen treft, het merendeel van de beroepsbevolking. Het H1N1-virus is namelijk niet nieuw. Zo was de beruchte Spaanse griep uit 1918, met wereldwijd naar schatting minimaal 25 miljoen doden, een variant van dit virus. Tot het in 1957 muteerde tot het H2N2, beter bekend als de Aziatische Griep, bleef het echter algemeen aanwezig. Dit is de reden dat veel mensen die voor 1957 zijn geboren een vorm van weerstand hebben. Verder werd in het toonaangevende medische tijdschrift *The Lancet* al vroeg gewaarschuwd

De premier ligt thuis op bed, net als vice-premier Bos en jonkie Camiel Eurlings. Maria van der Hoeven, minister uit bouwjaar 1949 en dus klachtenvrij, spreekt het volk toe

voor de Mexicaanse griep in 'open samenlevingen met veel internationale contacten'. Internationaal handelsland Nederland was er doof voor. Uit onderzoek bleek verder dat het virus niet goed gedijde in een warm klimaat, een extra reden tot zorg, omdat het deze zomer in het tropisch warme Mexico toch behoorlijk huishield. En ten slotte was er de constatering van medici dat de Mexicaanse griep vooral gevaarlijk is in combinatie met een longontsteking, en dat de kans hierop wordt vergroot door luchtvervuiling. Nog meer slecht nieuws voor een land waar het zogenaamde groene hart aan alle kanten omringd wordt door industrieën.

MAANDAGMIDDAG 12.30 UUR ALARMNUMMER 112 OVERBELAST

Nederland likt zijn eerste wonden na een chaotische ochtendspits, het onverwacht uitvallen van tientallen publieke diensten en het marginaal functioneren van de overheid. Maar na het werkende deel van de bevolking komt nu de rest van Nederland in beweging. Huisartsen hebben de strijd allang

opgegeven en laten via hun voice-mail weten dat de patiënten met griepklachten maar direct naar de speciale griepklinieken moeten gaan. Voor overige acute klachten rest enkel alarmnummer 112, ware het niet dat het nummer al sinds halverwege de ochtend overbelast is. De Nederlandse regering besluit dat het tijd is voor een bemoedigend woord. Maar door wie? De premier ligt door de griep geveld thuis op bed. Net als vice-premier Bos en jonkie Camiel Eurlings. De eer is dan aan Maria van der Hoeven, minister uit bouwjaar 1949 en dus klachtenvrij. Maar zeker voor een minister van Economische Zaken is het lastig om een opbeurende toespraak te houden. De weinige ambtenaren die haar momenteel nog terzijde staan, hebben al wel enkele cijfers over de kosten van de griep voor de economie en die liegen er niet om. Om te beginnen was in de zomer al 700 miljoen euro gereserveerd voor 34 miljoen vaccins. Een bedrag waar in de ministerraad menig wenkbrauw over was opgetrokken. 'Zoveel geld voor een griepje,' waren bijvoorbeeld Van der Hoevens eigen woorden

geweest. Veel geld voor een land dat ook nog te maken heeft met een economische crisis. Deze griep helpt de net weer een klein beetje oprabbelende economie natuurlijk niet echt. De ambtenaren op het departement schatten de totale kosten van de pandemie voor de Nederlandse economie op minimaal 4 miljard euro. En daar is nog niet het verlies op de internationale aandelenmarkt bij gerekend die ruim 5 procent is gedaald. Langzaam begint het besef in Nederland door te dringen dat het ozo gereguleerde Nederland het niet meer doet. En dat dat nog wel even zal duren. [Reageren? reactie@revu.nl](mailto:reactie@revu.nl)

Voor dit verhaal sprak Revu met meerdere pandemie-specialisten, economisch experts, onderzoeksbureaus, crisismanagers en raadgeerde onderzoeksrapporten van PricewaterhouseCoopers, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en diverse buitenlandse wetenschappelijke tijdschriften.

GRIEPPANDEMIËN IN DE 20STE EEUW.

Spaanse griep 1918-1920 (bijna 100 miljoen doden)

Op het dieptepunt van de Eerste Wereldoorlog breekt in een Amerikaans legerkamp Fort Funston in Kansas een op het eerste gezicht onschuldige griep uit. Het H1N1-virus trok met de troepen mee en muteerde al snel naar het meest dodelijk virus ooit. Doodde meer mensen in 24 maanden dan aids in 24 jaar.

Aziatische griep 1957 (3 miljoen doden)

Het H2N2-virus ontstond in de provincie Guizhou op het Chinese platteland als een mutatie van een griepvirus bij wilde eenden. Al snel sloeg het via Singapore over naar het Westen om kortstondig maar erg heftig toe te slaan in Amerika en Europa.

Hongkong griep 1968 (ruim 1 miljoen doden)

Brak uit in Hongkong als een mutatie van het Aziatische griepvirus. Deze griep wordt veroorzaakt door het H3N2-virus. Het zou zijn oorsprong hebben bij varkens en hoewel het officieel is uitgestorven, zijn alle hedendaagse griepvaccins nog gemaakt met antistoffen van dit virus.

Mexicaanse griep maart 2009 (meer dan 3800 doden)

Het H1N1-virus is een nieuwe stam van het al bekende varkensgriepvirus en een variant dus van de Spaanse griep. Overgeslagen van varkens op het platteland van Mexico. De eerste geregistreerde patiënt, een 11-jarige jongen, overleefde, twee baby's in zijn nabije omgeving echter niet.

TREINUITVAL. ZELFS DE GROOTSTE FANS VAN HET OPENBAAR VERVOER ZIJN GEDWONGEN ACHTER IN DE RIJ VAN 880 KILOMETER BLIK AAN TE SLUITEN.